
FUTURE TEACHERS THROUGH ACCESS TO EDUCATION

Liljana Milanova
milanova.liljana@yahoo.com

Abstract: The inspiration and the main idea that motivated me to write this paper was the life story and the role of Malala Jusufozija as spokesman, advocate and activist for women's rights to be educated and the youngest person ever nominated for the Nobel Peace Prize in history. Although we live in the 21st century when the right to education is found in all international documents pertaining to basic and fundamental values and rights that need to strive every society, however there are still areas of the world where education is at its lowest level, somewhere even prohibited. This certainly applies to states, districts and parts of the world where awareness is primarily a very low level, where religious belief is still preeminent, where unfortunately there was a continuous military conflicts. Currently living in the world 57 million children without access to education. Jeremich Vuk, chairman of the Assembly Generalnotot UN said "Today we are united with youth from nearly 100 countries and strive to achieve a state in which no child will be denied the right to learn, regardless of factors such as geographic regions, gender, language, wealth, ethnicity." Three million people have signed the petition which Malala has managed to encourage people to stand together behind a common purpose. Malala petition, which requires the United Nations to achieve the second objective of the Millennium Development, which includes universal primary education for all children in the world. According to this goal by 2015 children from around the world will be able to attend elementary school. UN Secretary General Ban Ki Mun said that the UN undertake to provide education for all children through the first Global Education Initiative. The Millennium Development Goals are eight international development goals that all 192 Member States of the United Nations and at least 23 international organizations have agreed to achieve by 2015. They include eradicating extreme poverty, reducing the rate of child mortality, combating deadly diseases such as AIDS, achieving universal primary education and developing a global partnership for development. Millennium Development Goals derived from the Millennium Declaration of the United Nations. According to the declaration, every individual has the right to dignity, freedom, equality, basic standard of living, which includes freedom from hunger and violence, and spurs tolerance and solidarity. The Millennium Development Goals aim to establish these ideas through setting targets and indicators for poverty reduction in order to achieve the rights contained in the Declaration in the next fifteen years.

Keywords: education, access to education, Millennium Development Goals.

ИДНИНАТА НА УЧИТЕЛИТЕ НИЗ ПРИСТАПОТ ДО ОБРАЗОВАНИЕ

Лиљана Миланова
milanova.liljana@yahoo.com

Резиме: Инспирацијата и главната идеја која ме поттикна да го напишам овој труд беше животната приказна и улогата на Малала Јусафази како гласноговорник, поборник и активист за правата на жените да се образуваат и најмладата личност номинирана на Нобелова награда за мир во историјата. Иако живееме во 21 век кога правото на образование го среќаваме во сите меѓународни документи кои се однесуваат на основните и темелните вредности и права кон кои треба да се стреми секое општество, сепак сеуште постојат области во светот каде образованието е на најниско ниво, а некаде е дури и забрането. Ова секако се однесува на држави, области и делови од светот каде свеста пред се е на многу ниско ниво, каде сеуште религиското убедување е примат и каде за жал постојано има воени конфликти. Моментално во светот живеат 57 милиони деца, кои немаат пристап до образование. Вук Јеремич, претседател на Генералниот Собрание на ОН изјави „Денес сме обединети со младите од скоро 100 земји и бараме да се постигне состојба во која ниту едно дете нема да биде лишено од правото да учи, без оглед на фактори како географски предели, пол, јазик, богатство, етничка припадност“. Три милиони лица ја потпишаа петицијата на Малала со која успеа да ги охрабри луѓето заедно да застанат зад една заедничка цел. Петицијата на Малала, која бара Обединетите Нации да ја остварат втората цел на милениумскиот развој, што вклучува универзално основно образование за сите деца во светот. Според оваа цел децата до 2015 година од целиот свет ќе бидат во можност да посетуваат основно образование. Генералниот секретар на ОН, Бан Ки Мун изјави дека ОН се обврзуваат да обезбедат образование за сите деца преку Првата Иницијатива за Глобално

Thirteenth International Scientific Conference
THE TEACHER OF THE FUTURE
25-28.5.2017, Budva, Montenegro

Образование. Милениумските развојни цели се осум меѓународни развојни цели за коишто сите 192 земји-членки на Обединетите Нации и најмалку 23 меѓународни организации се договорија да ги постигнат до 2015 година. Тие вклучуваат искоренување на екстремната сиромаштија, намалување на стапката на смртност кај децата, борба против смртоносни болести како што е сидата, постигнување на универзално основно образование како и развивање на глобално партнерство за развој. Милениумските развојни цели потекнуваат од Милениумската декларација на Обединетите нации. Според декларацијата, секој поединец има право на достоинство, слобода, еднаквост, основен стандард на живеење којшто вклучува и ослободување од глад и насилство, а ја поттикнува и толеранцијата и солидарноста. Милениумските развојни цели имаат за цел да ги воспостават овие идеи преку поставување цели и индикатори за намалување на сиромаштијата со цел да се постигнат правата содржани во Декларацијата во наредните петнаесет години.

Клучни зборови: образование, пристап до образование, Милениумски Развојни Цели.

Низ целиот свет, УНИЦЕФ е посветен на ништо помалку од целосен пристап до слободно и квалитетно образование за секое девојче и момче. *Универзален пристап до квалитетно образование не е привилегија - тоа е основно човеково право.*

Пристапот до квалитетно образование е од клучна важност за развој. Освен што со образованието на децата, младите и возрасните се овозможува знаење и вештини кои им овозможуваат да бидат активни граѓани и да се остварат како поединци, особено со писменоста си те како се допринесува за намалување на сиромаштијата. Се проценува дека глобалната стапка на сиромаштија може да се намали за 12 % кога сите деца во земјите со ниски приходи би знаеле да читаат. Со образованието исто така се допринесува за одржлив економски развој и стабилни и одговорни општества и влади. Меѓутоа, образованието не може да се посматра посебно бидејќи тоа е нужно поврзано со здравјето на децата, еднаквоста на половите, човековите права, мирот и можностите за злоупотреба. Европскиот парламент редовно повикува на тоа дека 20% од износите кои Европската Унија ги издвојува за помош се усмерени на основните социјални услуги-примарната здравствена заштита и основното образование. Европскиот парламент исто така, побара да се обрне посебно внимание на ранливите групи и оние кои се изложени на ризик од социјално исклучување. ЕП, увиде дека со образованието на девојчињата се постигнуваат некои од најдобрите резултати од сите развојни вложувања, па поради тоа редовно повикува на еднаквост на половите во образованието.

Светскиот образовен форум, кој во 2000 година во Дакар, во организација на УНЕСКО, ги охрабри меѓународната заедница да работат на заеднички план за развој на образованието. На средбата, 164 земји ја усвоија рамка за акција и посветена на постигнување на шест цели поврзани со универзално образование од 2015 година:

- i.) подобрување на предучилишна заштита и образованието,
- ii.) постигнување на универзално основно образование,
- iii.) задоволување на потребите и вештините, потребни за живот на младите и возрасните,
- iv.) подобрување на писменоста на возрасните,
- v.) постигнување на еднаквост на половите во образованието,
- vi.) подобрување на квалитетот на образованието.

Во Милениумските развојни цели на Обединетите Нации, исто така, се вклучени целите на "постигнување универзално основно образование" и "искоренување на родовата нееднаквост во образованието", со цел "да се промовира родова еднаквост и зајакнување на жените". Работата на остварување на овие цели ќе бара мобилизација на финансиски средства, иако не се направени никакви конкретни обврски. Глобалните трошоците на владата за образование во периодот од 1999 до 2011 година се зголеми од 4,6% на 5,1% од бруто националниот производ (БНП), но потрошувачката, како дел од буџетот на државата остана на ниво од 15% од 1999 година, и покрај широко прифатено мислење дека тоа треба да го достигне нивото од 20%. Процентот на помош посветен на образованието остана ист, но вкупниот износ првично се зголеми од 6,8 милијарди долари во 2002 година (US \$ 3 милијарди евра за основно образование) на 14,8 милијарди долари 2010 (6,2 милијарди долари за основно образование). Од тогаш, на износот на помош за развој почнува да се намалува.

Резултати со поголем фокус на образованието се забележливи, иако до 2015 година на глобално ниво не се постигнати било која од целите поврзани со универзално образование. Во Извештајот за Милениумските Развојни Цели за 2014 година се наведува дека во периодот од 2000. до 2012. беше забележано зголемување

Thirteenth International Scientific Conference
THE TEACHER OF THE FUTURE
25-28.5.2017, Budva, Montenegro

на глобалната мрежа на стапката на запишување во основно училиште од 83% до 90%, иако 58 милиони деца остануваат надвор од образовниот систем.

Најголем напредок е остварен во суб-сахарска Африка, но тоа е, исто така, регионот со најмногу проблеми: стапката на упис се зголеми за 18%, но сепак се сведува на само 78%. Sprema тоа, се чини дека напредокот во запишувањето неодамна престана, што покажува дека последниот чекор кон постигнување на универзално образование потешко. Тоа, исто така, го одразува влијанието на фактори како што се богатство, локација и пол. Децата кои припаѓаат на слој од најсиромашните 20% од населението се со три пати поголеми шанси да не бидат во образовниот систем од оние од најбогатите 20%. Деца од руралните средини два пати поверојатно е да не бидат во училишниот систем од децата во урбаните средини. Мирот е исто така еден од клучните фактори за овозможување на универзален пристап до образование: од вкупниот број на деца во светот кои не одат на училиште, 50% од нив живеат во областите погодени од конфликт. Сепак, има напредок во однос на родовата еднаквост во образованието во сите региони во развој. Најзначаен напредок е направен во Јужна Азија, каде што сега на 100 момчиња одат на училиште и 100 девојчиња. Во 1999 година, бројот на девојчиња беше 74. И покрај овој напредок со текот на времето би требало да се влијае на глобалната стапка на писменост, жените и девојките се уште го сочинуваат 60% од неписменото население на светот.

ЕУ има водечка улога во промовирањето на универзално основно образование. Институциите на ЕУ одвојуваат 4,2 милијарди за образование во периодот 2007-2013 (2,9 милијарди евра за основно и средно стручно образование). Ова придонесе за запишување во основно училиште на 13,7 милиони нови ученици и оспособување на 1.2 милиони наставници во основните училишта. Повисок степен на образование е исто така поддржана со помош на програми како што се Еразмус + или програма за мобилност во рамките на земјите од Африка, Карибите и Пацификот регион. ЕУ дава важен придонес за глобално партнерство за образование, мултилатерална соработка која ги координира напорите на земјите во развој, земјите-донатори, граѓанското општество и приватниот сектор за поддршка на квалитетно образование за момчиња и девојчиња во најсиромашните земји на светот. Поради посебните потреби на децата во областите погодени од конфликтот, ЕУ 2012 започна иницијативата "Децата на мирот".

На овој начин, за 108.000 деца во 12 земји погодени од конфликт, е овозможен пристап до училишта каде што тие можат да учат во безбедна средина, како и да им се прижи психолошка поддршка за надминување на нивните трауматски искуства од војната.

Како заклучок од сето претходно наведено произлегува дека: Универзален пристап до образованието е способноста на сите луѓе да имаат еднакви можности во образованието, без разлика на нивната социјална класа, пол, етничка припадност или потекло.

Недостатокот на наставници и несоодветната обука, исто така, покренала сериозни проблеми. Единствениот начин за решавање на кризата на образованието е да се добијат наставници кои се обучени и мотивирани и кои уживаат во пренесувањето на образованието, кои можат да идентификуваат и да поддржат слаби ученици, и кои притоа се поддржани од страна на добро-управувани образовни системи.

Она што треба да биде инспирација за сите нас се успешните приказни како Малала Јусафази, така и Бабар Али, кој со своите 16 години е најмладиот директор во светот и се наоѓа училиштето за сиромашните деца во неговото село Murshidabad, Западен Бенгал. Она што ја прави приказната Бабар извонредна е неговата желба не само да учат, туку и самиот да продолжи со едукација на себе во услови на голема сиромаштија.

КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

[1] „Human Rights and the Millenium Development Goals,, <http://www.hurilink.org/>

[2] „Обединети Нации – Темелни документи,, Програма за одбележување на петнаесетгодишнината од основанието на ООН во РМ, Скопје 1995

[3] „FAQ`s on the Human Rights Council,, http://www.un.org/News/dh/infocus/hr_council/hr_q_and_a.htm

[4] Manuel MANRIQUE GIL, Resorni odjel, Glavna uprava za vanjsku politiku & Eulalia CLAROS, Europska služba za parlamentarna istraživanja , EU - Europski parlament, <https://europa.eu/eyd2015/hr/eu-european-parliament/posts/access-quality-education-essential-development>

[5] Oakes, J., Franke, M. L., Quartz, K. H., & Rogers, J. (2002). Research for high quality teaching: Defining it, developing it, assessing it. Journal of Teacher Education,

[6] Харис, Дејвид. ОБојл, Мајкал. Варбрик, Колин. Право на Европската Конвенција за човекови права. Скопје, Просветно дело, 2009 година

Thirteenth International Scientific Conference
THE TEACHER OF THE FUTURE
25-28.5.2017, Budva, Montenegro

- [7] Обединети Нации http://wikipedia.org/wiki/Обединети_Нации
- [8] https://www.unicef.org/education/files/Final_Report-Teachers_for_Marginalized_Children.pdf
- [9] https://www.unicef.org/education/files/India_Case_Study-Teachers_for_Marginalized_Children.pdf
- [10] https://www.unicef.org/education/bege_61657.html
- [11] <http://www.unwomen.org/focus-areas/>
- [12] <https://www.google.com/#q=future+of+teachers+in+india>